

(Ф.03.02-91)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

_____ Максим Луцький
«__» _____ 2021 р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Інформаційна культура і комунікації»

Галузь знань 02 Культура і мистецтво
Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
Освітньо-професійна програма: «Документознавство та інформаційна діяльність»

Курс 4

Семестр – 7

Аудиторні заняття – 51

Екзамен – 7 семестр

Самостійна робота – 69

Усього (годин/кредитів ECTS) – 120/4

Індекс НБ-8-029/16-3.1.20

СМЯ НАУ НП 12.01.09-01-2021

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Інформаційна культура і комунікації"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.09-01-2021
		Стор. 2 із 9	

Навчальну програму навчальної дисципліни «Інформаційна культура і комунікації» розроблено на основі освітньої програми та навчального плану № НБ-8-029/16-3.1.20 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», освітньо-професійна програма «Документознавство та інформаційна діяльність», відповідних нормативних документів та наказу ректора від 19.12.2018 р. №620/од.

Навчальну програму розробила
доцент кафедри історії
та документознавства _____ Олена ІСАЙКІНА

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», освітньо-професійної програми «Документознавство та інформаційна діяльність» – кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № 7 від «09» вересня 2021 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСВА

УЗГОДЖЕНО
Декан ФЛСК

_____ Наталія ЛАДОГУБЕЦЬ
«__» _____ 2021 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Інформаційна культура і комунікації"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.09-01-2021
		Стор. 3 із 9	

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма навчальної дисципліни «Інформаційна культура і комунікації» розроблена на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015 р. №37/роз.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців знань щодо теоретичних засад розвитку інформаційної культури в контексті розвитку сучасного медіапростору; підвищення рівня комунікативної компетентності майбутніх фахівців; набуття навичок працювати з інформацією, аналізувати та синтезувати її і на цій основі створювати нову; оволодіння різноманітними стратегіями й тактиками комунікативної взаємодії з метою запобігання медіавпливам, медіаманіпуляціям та медіазалежностям; формування етики сучасних комунікацій в професійному середовищі та на міжособистісному рівні.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- виявлення передумов і закономірностей функціонування в суспільстві інформаційної культури;
- визначення складових елементів інформаційної культури як обов'язкової складової у формуванні інформаційного суспільства;
- аналіз державної інформаційної політики в контексті інформаційної культури;
- формування знань з основ теорії комунікації та складових комунікативного процесу;
- вироблення вмінь аналізувати конкретні ситуації, розпізнаючи типи комунікативних партнерів та їх індивідуальні особливості;
- набуття практичних навичок організації ділових зустрічей, ведення перемовин, безпосереднього та опосередкованого спілкування для досягнення позитивного результату та забезпечення розвитку комунікативної компетентності фахівця шляхом зваженого аналізу ділових ситуацій, їх моделювання в умовах інформаційного суспільства та віртуалізації життя;
- формування навичок аналізу медіаповідомлень (визначати і впізнавати інформаційні маніпуляції, приховану рекламу, замовні матеріали тощо), критичного сприйняття інформації, визначати й оцінювати її достовірність;
- формування знань та умінь з медіакультури, розуміння ролі та значення медійного світу в професійному та особистісному становленні здобувачів вищої освіти.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- особливості формування, розвитку та характерні ознаки інформаційного суспільства й інформаційної культури;
- роль комунікації у формуванні українського інформаційного простору;

- фактори побудови та причини зниження ефективності комунікації;
- етапи підготовки та проведення ділових заходів;
- особливості культури та етикету в сфері ділових комунікацій;
- особливості формування суспільної думки засобами ЗМІ;
- специфіку побудови медіаповідомлень і можливості маніпулятивних технологій для впливу на громадськість;
- структуру українського інформаційного ринку і його монополістів;
- ключові складові поняття «інформаційна безпека» та способи захисту від інформаційної зброї у XXI ст.;
- завдання українського суспільства щодо реформування інформаційного простору та інтеграції України до світового інформаційного простору.

Вміти:

- аналізувати інформацію з точки зору достовірності, об'єктивності, наявності підтверджених джерел;
- визначати інформаційні потреби та формувати інформаційні запити;
- ефективно використовувати сучасні форми і засоби комунікації (переговори, дебати, промови, презентації) у взаємодії з діловими партнерами, у налагодженні співпраці, розв'язанні складних питань, вирішенні конфліктів і проблем тощо;
- розпізнавати засоби, техніки медіакомунікаційного впливу;
- критично оцінювати наповнення інформаційних повідомлень;
- застосовувати правила інформаційної безпеки щодо захисту від інформаційної зброї;
- протидіяти дезінформації.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля **№1 «Теорія і практика інформаційної культури в контексті розвитку комунікативної активності сучасного медіапростору»**, який є логічно завершеною, самостійною і цілісною частиною навчального плану. Засвоєння дисципліни передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Навчальна дисципліна «Інформаційна культура і комунікації» базується на знаннях таких дисциплін, як «Інформаційна безпека у віртуальному просторі», «Інформологія», «Технологія пропаганди та інформаційні війни», «Комунікації в мережі Інтернет» та інших.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Інформаційна культура і комунікації"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.09-01-2021
		Стор. 5 із 9	

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль №1 «Теорія і практика інформаційної культури в контексті розвитку комунікативної активності сучасного медіапростору»

Тема 2.1.1. Інформаційне суспільство та інформаційна культура

Інформаційні революції людства. Виникнення, розвиток та характерні ознаки інформаційного суспільства. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства. Особливості формування інформаційної культури. Інформаційна та медійна грамотність.

Тема 2.1.2. Властивості інформації як базового поняття інформаційної культури

Особливості інформації в різних видах ЗМІ. Якість інформації: характеристика основних форм. Новизна, цінність, своєчасність та достовірність інформації. Масова інформація як соціальний феномен.

Тема 2.1.3. Інформаційні потреби сучасного суспільства та їх вплив на інформаційний пошук

Інформаційні потреби та їхні особливості. Інформаційна потреба та інформаційний запит з точки зору інформаційного обслуговування. Методика пошуку та її основні етапи.

Тема 2.1.4. Інформаційно-правова культура

Взаємозв'язок інформаційної культури з правовою культурою. Формування правосвідомості та інформаційної культури за допомогою права. Світові ментальні системи культури права.

Тема 2.1.5. Інформаційні ресурси та типи комунікативної взаємодії

Тенденції у розвитку комунікаційних технологій. Інтернет: особливості та можливості. Інтранет і його роль у внутрішніх комунікаціях. Ділові комунікації в цифровому середовищі. Види інформаційних ресурсів в мережі Інтернет. Основні типи комунікативної взаємодії. Веб-конференція. Вебінар. Блоги, твіти, підкасти. Вікі-технології. Соціальні мережі.

Тема 2.1.6. Медіавиховання як складова інформаційної культури

Особливості формування суспільної думки засобами ЗМІ. Медіазахист різних аудиторних груп. Культура медіавиховання.

Тема 2.1.7. Комунікація: зміст поняття, підходи до визначення. Основні моделі комунікації

Комунікація як складне і багатовимірне явище. Соціально-комунікативна діяльність як головна умова існування та розвитку суспільства. Глобальний характер комунікації. Роль комунікації у формуванні українського інформаційного простору. Розуміння інформації в теорії комунікації. Лідери громадської думки. Пропагандистські моделі. Контрпропагандистські моделі. Модель телевізійної комунікації. Прикладні моделі комунікації. Релігійна комунікацій. Ділова комунікація. Рекламна комунікація.

Тема 2.1.8. Структура комунікаційного процесу. Типологія та види комунікації

Комунікативна дія як елементарна частина комунікативної діяльності. Форми комунікативної дії: наслідування, діалог, керування. Рівні комунікації: міжособистісний, груповий, масовий. Форми комунікативної діяльності. Масмедійні комунікації. Рекламна комунікація. PR-комунікація. Пропагандистська комунікація. Агітаційна комунікація.

Тема 2.1.9. Комунікаційні бар'єри

Комунікаційні бар'єри та способи їх подолання. Чотири класи комунікаційних бар'єрів: технічний, міжмовний, соціальний, психологічний. Ефективність комунікації і її складові. Неefективна комунікація. Причини зниження ефективності комунікації. Вербальна і невербальна комунікація.

Тема 2.1.10. Візуальна комунікація

Історія розвитку та перші форми візуальних комунікацій. Визначення, термінологія та функції візуальних комунікацій. Об'єкти, засоби та основні елементи візуальних комунікацій. Експансія візуальної культури у ХХІ ст.

Тема 2.1.11. Види ділових заходів, їх підготовка та проведення

Види ділових заходів. Нарада, її види, підготовка та проведення. Забезпечення та проведення конфіденційних нарад та переговорів. Переговори як вид ділового спілкування. Етапи проведення переговорів. Обслуговування переговорів. Вплив національних особливостей на ведення та перебіг переговорів.

Тема 2.1.12. Ділова етика, етикет і культура у сфері ділових комунікацій

Ділова етика та її історичний розвиток. Культура ділових комунікацій. Діловий етикет. Імідж ділової людини.

Тема 2.1.13. Вплив на громадськість: сутність та форми

Дефініція поняття «вплив». Цивілізований, варварський та маніпуляційний вплив: визначення, характеристика, відмінності. Медіавплив як комунікаційний процес. Засоби, техніки, впливи медіакомунікаційного впливу. Технології політичних комунікацій.

Тема 2.1.14. Механізми комунікативного впливу в кризових ситуаціях

Умови розгортання комунікації в кризових ситуаціях. Етапи розвитку кризової ситуації. Управління проблемами. Загальні правила комунікації у кризових ситуаціях. Чинники, що сприяють ефективній комунікації.

Тема 2.1.15. Маніпуляція та пропаганда в інформаційному просторі

Маніпуляція як соціальний феномен: сутність, характеристика, ознаки. Комунікаційні аспекти маніпулятивних пасток. Класифікація видів пропаганди. Механізми впливу. Мова ворожнечі в сучасному українському інформаційному просторі. Подолання стереотипів як засіб формування інформаційної культури.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Інформаційна культура і комунікації"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.09-01-2021
		Стор. 7 із 9	

Тема 2.1.16. Інформаційна безпека

Інформаційна політика держави. Способи захисту від інформаційної зброї у XXI ст. Правове регулювання у сфері інформаційних відносин.

Тема 2.1.17. Світова інформаційна культура

Сутність медіаосвітніх моделей провідних країн Європи. Міжнародний досвід впровадження медіаграмотності для окремих цільових груп: можливості для України. Протидія дезінформації: європейські підходи та стандарти.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Денесюк С.Г. Комунікологія: навчальний посібник. Вінниця, 2015. 102 с.

3.1.2. Зражевська Н.І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси, 2010. 224 с.

3.1.3. Іванов В.Ф. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ: Центр вільної преси. 2021. 352 с.

3.1.4. Основи медіакультури : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх напрямів підготовки / І. С. Бондаренко, В. В. Костюк, В. М. Манакін, Н. Д. Санакоєва, О. О. Семенець, К. Г. Сірінюк-Долгарьова, О. В. Тараненко, Н. І. Тяпкіна, М. В. Чабаненко ; за заг. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : Кераміст, 2016. 124 с.

3.1.5. Палеха Ю. І., Палеха О.Ю., Горбань Ю.І. Інформаційна культура: навч. посібн. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 400 с.

3.1.6. Почепцов Г. (Дез)інформація. Киев : Паливода А. В., 2019. 248 с.

3.1.7. Прудникова О.В. Інформаційна культура: концептуальні засади та світоглядний сенс : монографія. Харків: Право, 2015. 352 с.

3.1.8. Свістельник І. Інформаційна культура студента: навч. посіб. Київ: Кондор, 2012. 182 с.

3.1.9. Чайка І. А. Інформаційна культура студента : навч. посібник для студ. ВНЗ педагогічного профілю. Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. 139 с.

3.1.10. Химиця Н. О., Морушко О. О. Ділова комунікація: навч. посіб.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 207 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. Городенко Л.М. Структурні особливості інформації в системі мережевих комунікацій. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2012. Вип. 3. С. 52-55.

3.2.2. Городенко Л.М. Цифрова та інформаційна нерівність у мережевій комунікації. *Інформаційне суспільство*. 2012. Вип. 16. С. 56-59. URL: <http://surl.li/acatg>

3.2.3. Етика мережевого спілкування. URL: <http://surl.li/acgcz>

3.2.4. Кислова О.М. Нові медіа як комунікативні технології XXI століття:

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Інформаційна культура і комунікації"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.09-01-2021
		Стор. 8 із 9	

наслідки мережевізації та інтелектуалізації комунікацій. Соціальні технології: заради чого? Яким чином? З яким результатом? Колектив авторів, наук. ред. В. І. Подшивалкіна. Одеса, 2015. С. 277-288.

3.2.5. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За наук. ред. В. В. Різуна. Вид. 2-ге, стереотип. Київ : Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.

3.2.6. Палеха Ю.І. Етика ділових відносин: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; М-во освіти і науки України. Київ : Кондор, 2008. 356 с.

3.2.7. Почепцов Г. Пропаганда 2.0. Харків : Фолио, 2018. 796 с.

3.2.8. Різун В. В. Природа й структура комунікативного процесу. URL: <http://surl.li/acgen>

3.2.9. Руда О. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. Київ, 2012. 232 с.

3.2.10. Сорокіна Л. Комунікативна стратегія vs. маніпулятивна стратегія. *Актуальні питання іноземної філології*. 2015. № 2. С. 101-104.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Інформаційна культура і комунікації"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.09-01-2021
		Стор. 9 із 9	

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ змін и	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				